

Referat fra møde i Udvalget for Plantegenetiske Ressourcer den 10. februar 2023

Deltagere: *Formand* Birte Boelt, Aarhus Universitet
Ahmed Jahoor, Nordic Seed A/S
Sabrina Rasmussen, DLF
Kirsten Jørgensen, KU
Lasse Lose, Pometet, KU
Hanne Lakkenborg Kristensen, Aarhus Universitet
Søren Thorndahl Jørgensen, Landbrug & Fødevarer
Bettina Buhl, Det Grønne Museum
Peter Kyvsgaard, Miljøstyrelsen
Gert Poulsen, Frøsamlernerne
Gerhard Deneken, Tystoftefonden
Landbrugsstyrelsen: Trine Brander Christensen og Birgitte Lund (referent).

Afbud: Merethe Bagge, DANESPO; Erik Dahl Kjær, KU; Naja Ritzau, Dansk Gartneri; Hans Henrik Thomsen, Økologisk Landsforening; Anne Fabricius, Dakofo og Lise Lykke Steffensen, NordGen.

Punkt 1. Velkommen

Formanden bød alle velkommen til det konstituerende møde i det nedsatte Udvalg for den nye femårsperiode 2022 - 2027, og der fulgte en præsentationsrunde. Formanden henviste til forretningsordenen og vendte muligheden for at udnævne en næstformand, men ingen vurderede behov for det. Derudover blev der informeret om, at der sædvanligvis er to årlige møde i udvalget, hvoraf det ene afholdes i Landbrugsstyrelsen i København og det andet ude hos en af medlemmerne.

Punkt 2. Dagsorden

Dagsorden blev godkendt som følger:

- 1) Velkommen (formanden)
- 2) Godkendelse af dagsorden (formanden)
- 3) Meddelelser fra
 - a. Formanden
 - b. Landbrugsstyrelsen
 - c. Medlemmerne
- 4) Orientering om proces for anvendelse af den økonomiske ramme på finansloven til jordbrugets genetiske ressourcer, herunder specifikt i forhold til indgåelse af Planteaftaler (LBST)
- 5) Orientering om arbejdet i NordGens afgrøde arbejdsgrupper og udpegning af nye danske medlemmer for perioden 2023 – 2026
- 6) Videre proces omkring ny strategi for plantegenetiske ressourcer (LBST)

- 7) Eventuelt
- 8) Næste møde

Punkt 3. Meddelelser fra

a) Formanden

Ikke yderligere kommentarer udover hvad der var nævnt under punktet velkommen.

b) Landbrugsstyrelsen

Personale: Ny teamleder Trine Brander Christensen startede 1. maj 2022.

Nyt udvalg: Det nye udvalg var nedsat umiddelbart efter regeringsdannelsen i december 2022.

c) Medlemmerne

Nordic Seed oplyste, om:

- Fremadrettede forædlings aktiviteter på bl.a. korn og ærteområdet.
- En succesfuld afholdt PPP konference i Malmö den 1. og 2. februar under det nordiske præforædlingsprogram.

Pometet oplyste, at

- Æblenøglen er sikret.
- Virusrensningen af jordbærsamlingen er ved at være færdig, og ingen accessioner er gået tabt pga. sygdom. Endvidere er der udført fænotype beskrivelser af den første halvdel, ca. 100 accessioner, i den virusrensede jordbærsamling. Anden halvdel, ca. 100 accessioner, af jordbærsamlingen mangler herefter at få foretaget en lignende beskrivelse.
- Pæresamlingen er i gang med at blive DNA testet mhp. at opnå korrekt verificering af sortsægtheden.
- Arbejde pågår med at registrere og opdatere æblesamlingen i GENBIS, NordGens database, og derudover deltager man aktivt i GENBIS workshops.
- I øvrigt er der stor interesse for historiske sorter mhp. dyrkning i større skala.

Det Grønne Museum informerede om:

- Æble- og stikkelsbærsamlingen ikke er i tilstrækkelig god stand til at kunne fremstå som sikkerhedskopiering, hvorfor der er indgået dialog med Pometet.
- Tema i haven er på bælgfrugter, nye som gamle, og der blev henvist til, at den 10. februar er bælgfrugtens dag. Opfordrede medlemmerne til aktiv deltagelse.
- Vandredstillingen om afgrødernes vilde slægtninge (CWR) er der nu udvist interesse for både fra KU og AU-Auning – den videre logistik vil blive aftalt indbyrdes.

Aarhus Universitet oplyste:

- Efter 100 års tilstedeværelse er nøglen til Årslev nu afleveret, og opgaverne flyttet til Skejby, Aarhus og til Auning. Der er foretaget trinvis flytning af de vegetative klonsamlinger med rabarber, jordkok, humle og skalotteløg, som nu er placeret på de nye arealer (AU-Auning) i nærheden af det Grønne Museum. Der vil være sikkerhedskopier af klon-samlingerne i Årslev det næste halve års tid.
- Data om klonsamlingerne bliver opdateret i NordGens database GENBIS og på AU's hjemmeside.

- Derudover vil der ved AU-AUNING blive etableret nye forsøg med frugt- og bærtypen.

Landbrug & Fødevarer henledte udvalgets opmærksomhed på eventuelle muligheder under den nyetablerede Fond for Plantebaserede Fødevarer, som skal understøtte landbrugets udvikling mod at blive mere grøn og bæredygtig.

Punkt 4. Orientering om proces for anvendelse af den økonomiske ramme på finansloven til jordbrugets genetiske ressourcer, herunder specifikt i forhold til indgåelse af Planteaftaler i 2023 (LBST)

Landbrugsstyrelsens gennemgang under dette punkt var en delvis gentagelse af punktet på møde i januar 2022, ift. at inkludere udvalgets nye medlemmer.

Administration af Planteaftaler i Landbrugsstyrelsen bliver foretaget med en tydelig snitflade mellem den faglige og administrative sagsbehandling for at sikre åbenhed og håndtering af eventuelle habilitetsudfordringer. Indtil finansloven for 2023 er vedtaget må vi på nuværende tidspunkt gå ud fra midlertidige bevillingslov svarende til den økonomiske ramme i 2022 med samlet 4,2 mio. kr. til hele det genetiske område, og heraf 1 mio. kr. til indgåelse af nye Planteaftaler i 2023.

Formålet med dagens udvalgmøde ift. fremadrettede Planteaftaler var at drøfte og tilkendegive interesse for og/eller behov for aktiviteter. Det rådgivende udvalg har også mulighed for at række ud til relevante aktører indenfor den offentlige eller statslige forvaltning om en eller flere planteaftaler i 2023. Forslag skal være bundet op på den gældende strategi for jordbrugets plantegenetiske ressourcer. Udvalget træffer ikke beslutning, om hvilke aftaler der skal indgås, men vil efterfølgende blive orienteret om, hvilke aftaler der er indgået i 2023. Baggrunden for planteaftalerne er at kunne sikre bevaringen af jordbrugets plantegenetiske ressourcer, som ikke er omfattet af Fødevarerministeriets forskningsbaserede myndighedsaftaler. Da det er nødvendigt at sikre Danmarks langsigtede bevaringsansvar for disse ressourcer, er der på finansloven hjemmel til at indgå sådanne aftaler med aktører, som alene kan udføre disse specifikke aftaleprojekter.

Processen med det generiske årshjul fremadrettet for Planteaftaler:

1. januar til 1. marts: Udvalgmøde afholdes og efterfølgende fremsender PGR sekretariatet aftaleskabeloner til de aktører, der tilkendegiver interesse og behov under den gældende PGR strategi.

1. marts: Frist for aktør til indsendelse af projektbeskrivelse til Planteaftale inklusiv budget til Bevaringspostkassen: Bevaringsudvalget@lbst.dk

1. marts til 1. april: Faglig vurdering af indkomne forslag til Planteaftalers indhold og behov, samt indstilling til den videre administrative sagsbehandling.

1. april til 1. juni: Den administrative sagsbehandlings gennemgang og godkendelse af budget og tilsagn af op til 3-årige aftaler. Indgåelse af Planteaftale med aktør underskrevet **senest 1. juni.**

Efterfølgende fulgte en dialog omkring den videre anvendelse af midlerne til Planteaftalerne. Hertil meldte LBST ud, at forslag til nye Planteaftaler skal have et klart ophæng i den gældende PGR strategi på området og dække nødvendige behov herunder. Enhver Planteaftale skal være målrettet og indgås med én eller flere udpegede aktører, hvor kun få eller den ene relevante part kan påtage sig at løse den specifikke opgave.

Under meddelelsespunktet var der udtrykt forslag til forskellige behov for Planteaftaler i 2023. Fokus på bælgplanter blev nævnt ift. at samle kræfter på tværs af forældre og universiteter, men dette er en opgave, der vil kunne løses af mange forskellige, ligesom beskrivelse af ærtesorter. Pometet mangler at få fænotype beskrevet anden halvdel af jordbærsamlingen. AU nævnte behovet for at få fortaget en molekylær beskrivelse af humlesamlingen. Derudover henviste Landbrugsstyrelsen til det nordiske samarbejdsprojekt om CWR, hvor AU for Danmark i 2023 skal foretage inventering, hvorfor der er nødvendigt at allokere midler til denne opgave. Ved mødet blev således præsenteret tre potentielle aftaler for 2023: CWR inventering ved AU; Jordbærsamling beskrivelse ved Pometet og Humlesamling beskrivelse ved AU.

LBST gentog, at der nu er mulighed for interesstilkendegivelse omkring Planteaftaler 2023 og aftaleskabeloner vil blive sendt til mulige aktører frem til 1. marts 2023.

Punkt 5. Orientering om arbejdet i NordGens afgrøde arbejdsgrupper og udpejning af nye danske medlemmer for perioden 2023 – 2026

De danske medlemmer i NordGens arbejdsgrupper orienterede og fremsatte synspunkter. Således gentog AU, at der ikke er klarhed over, hvad der er sket med tidligere indsamlede frø af CWR fra Danmark, der er leveret til NordGen. LBST vil følge op.

Herefter orienterede Landbrugsstyrelsen, at forud for mødet var udvalget blevet opfordret til at komme med forslag til danske kandidater til NordGens afgrødearbejdsgrupper for perioden 2023 – 2026. Danmark skal udpege to medlemmer til hver af arbejdsgrupperne for korn, græsmarksplanter samt grøntsager og kartofler og et medlem til hver af arbejdsgrupperne for bælgplanter, industriplanter samt gruppen for pryddplanter og medicinal- og krydderurter. Derudover skal der til netværksgruppen for klonarkiver udpeges to medlemmer.

AU havde foreslået at udvide antallet af medlemmer i bælgfrugtarbejdsgruppen til to medlemmer, hvilket NordGen efterfølgende havde oplyst til LBST, at de på nuværende tidspunkt ikke har mulighed for at ændre.

Forud for mødet og på mødet foreslog udvalget flere kandidater til de respektive arbejdsgrupper. Der blev opnået enighed om, at kontinuiteten i NordGens arbejdsgrupper skulle sikres fra dansk side, så vidt de foreslåede kandidater efter høring fra Landbrugsstyrelsen fortsat ønskede at deltage i arbejdsgrupperne. Hvorefter kandidaterne indstilles til NordGen.

Punkt 6. Videre proces omkring ny strategi for plantegenetiske ressourcer (LBST)

Landbrugsstyrelsens gennemgang under dette punkt var en delvis gentagelse fra seneste møde, ift. at inkludere udvalgets nye medlemmer i arbejdet.

Rammerne for det opfølgende arbejde omkring det danske program for den dyrkede mangfoldighed vil være de samme i forhold til den seneste 'Strategi for jordbrugets plantegenetiske ressourcer 2017 – 2020'.

Hensigten er at udarbejde en strategi med flere mål. Først og fremmest skal de plantegenetiske ressourcer fortsat sikres fremadrettet. Endvidere skal strategien udstikke rammerne for udmøntningen af midler til området, og den skal igen kunne bruges som redskab til interessenternes mulighed for at ansøge om eksterne midler til området fra andre finansieringskilder. Det vil være en femårig programperiode, på grund af områdets langsigtede

karakter. Den seneste strategi vil således kunne danne udgangspunkt ift. at kunne bygge videre på og / eller opdatere. Ligeledes er strategien spillet ind til ministeriets Handlingsplan for plantebaserede fødevarer og derudover Proteinstrategi til dyr og mennesker, da det er ønskeligt at opnå kobling og synergi til de plantegenetiske ressourcer, som udgør grundlaget for at understøtte omstillingen til den plantebaserede fødevareproduktion. Interessentinddragelse vil foregå via det rådgivende udvalg for plantegenetiske ressourcer.

I den efterfølgende dialog var der ønske fra medlemmer om, at landskabet omkring arbejdet med plantegenetiske ressourcer bliver beskrevet i helikopter perspektiv og kommer til at inkludere områdets mange aktører fra jord til bord.

Punkt 6. Eventuelt

Frøsamlerne rejste spørgsmålet om Material Transfer Agreement (MTA). Universiteterne oplyste om deres registre over deres respektive samlinger. Det var enighed om at invitere Miljøstyrelsen til møde for at orientere om Nagoyaprotokollen.

Punkt 7. Næste møde

En ny dato blev ikke fastsat, men der vil blive indkaldt via doodle til et virtuelt møde i april for at orientere om Planteaftalerne i 2023. Derefter planlægges møde i september / oktober, hvor udvalget fik tilbud om at mødes hos Nordic Seed i Jylland.